

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 671/2024-67

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, a sťažovateľov 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 11. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 12. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 13. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 14. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 15. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Mgr. Ernestom Vokálom, advokátom, Hlavná 61, Prešov, 16. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 17. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 18. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 19. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 20. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených URBAN & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/93/2017 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 10C/151/2008) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo

na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 10C/151/2008) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov 1, 16, 17, 18, 19 a 20 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/93/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov 1, 16, 17, 18, 19 a 20 na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Sťažovateľom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **4 000 eur**, ktoré im **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **2 500 eur**, ktoré im **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažovateľom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **3 500 eur**, ktoré im **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a každému po **500 eur**, ktoré im **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a **500 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

9. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi 1 a sťažovateľom 16 až 20 trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

10. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom 2 až 15 trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov 2 až 15 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

11. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnosťami **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 24. októbra 2024, 3. decembra 2024, 8. januára 2025 a 13. januára 2025 doručené samostatné, ale obsahovo zhodné ústavné sťažnosti sťažovateľov 1, 16 až 20, ktorými sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (ďalej len napadnuté konanie“) do 31. mája 2023 vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) pod sp. zn. 10C/151/2008 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/93/2017 (ďalej len „napadnuté konanie odvolacieho súdu“). Navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznal im finančné zadosťučinenie 35 000 eur (sťažovateľ 1), resp. 45 000 eur (sťažovateľka 16), 46 000 (sťažovateľ 17), 46 500 eur (sťažovatelia 18 až 20) od mestského súdu a 5 000 eur (sťažovateľ 1), resp. 10 000 eur (sťažovatelia 16 až 20) od krajského súdu a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovatelia 2 až 15 spoločnou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. novembra 2024 namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Navrhujú prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznať im finančné zadosťučinenie každému 25 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

3. Ústavné sťažnosti sťažovateľov boli po ich predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a prijatí na ďalšie konanie uzneseniami ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 671/2024 z 27. novembra 2024, sp. zn. I. ÚS 13/2025 zo 16. januára 2025, sp. zn. IV. ÚS 48/2025 z 28. januára 2025, sp. zn. II. ÚS 63/2025 z 29. januára 2025 a spojené na spoločné

konanie uzneseniami ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 13/2025 zo 16. januára 2025, sp. zn. II. ÚS 40/2025 z 29. januára 2025, sp. zn. II. ÚS 55/2025 z 29. januára 2025, PLs. ÚS 6/2025 z 29. januára 2025, PLs. ÚS 10/2025 z 29. januára 2025 a PLs. ÚS 11/2025 z 12. februára 2025 pod sp. zn. I. ÚS 671/2024.

4. Z ústavných sťažností, ich príloh, ostatného spisového materiálu a vlastnej rozhodovacej činnosti (konanie vedené pod sp. zn. I. ÚS 270/2024, pozn.) ústavný súd zistil, že sťažovatelia 1 až 20 ako žalobcovia sa spolu s ďalšími 41 žalobcami žalobou pôvodne doručenou 4. septembra 2008 Okresnému súdu Bratislava I proti žalovaným [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a obchodnej spoločnosti PENAM SLOVAKIA, a.s., domáhajú určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi špecifikovaných priestorov nachádzajúcich sa na prízemí, v suteréne a na druhom podzemnom podlaží domu na [REDAKOVANÉ]

5. Okresný súd prvým rozsudkom č. k. 10C/151/2008-609 z 12. októbra 2016 (v znení opravného uznesenia č. k. 10C/151/2008-638 zo 14. októbra 2016) žalobe sťažovateľov vyhovel v celom rozsahu a priznal im náhradu trov konania. Na odvolanie žalovaných krajský súd uznesením č. k. 2Co/93/2017-795 z 31. júla 2019 rozsudok prvoinštančného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresnému súdu uložil povinnosť, aby vo vzťahu k sťažovateľom ako žalobcom odstránil vady žaloby [chýbajúce údaje v rozsahu rodnej priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, bydlisko (v čase začatia konania a súčasnosti); v prípade, že sťažovateľom ako žalobcom v súčasnosti už nesvedčí v konaní aktívna vecná legitímácia, je potrebné, aby oznámili svojich právnych nástupcov, pri ktorých uvedú rovnaké skutočnosti s návrhom na procesný postup, uvedú, prečo sa tak stalo, a označia a predložia dôkazy; každý zo sťažovateľov uvedie, akého spoluvlastníckeho podielu sa na predmete sporu k jeho celku domáha a na akom skutkovom základe; doplnia splnomocnenia, resp. ich neúplné časti]. Sťažovatelia svoju povinnosť splnili a žalobu príslušným spôsobom doplnili.

6. S napadnutým konaním súvisí rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 34C/148/01-413 z 11. apríla 2008 (právoplatný 21. mája 2008), ktorým sa vyriešila podstatná prejudiciálna otázka platnosti kúpnej zmluvy a jej dodatku, na základe ktorej boli žalovaní zapísaní na list vlastníctva. Ustálilo sa, že predmetná kúpna zmluva a jej dodatok sú absolútne neplatné právne úkony z dôvodu, že odporujú svojím obsahom zákonu Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.

7. V dôsledku tzv. súdnej mapy s účinnosťou od 1. júna 2023 prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľov z pôvodne príslušného Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV [§ 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov].

8. Mestský súd následne vo veci priebežne konal – pojednávanie nariadené na 4. október 2023 síce odročil na žiadosť žalobcov na 25. marca 2024 z dôvodu opakovaných zmien strán sporu na ich strane, ale potom uskutočnil pojednávanie 3. júla 2024, ktoré odročil na 28. október 2024. Na tomto pojednávaní bol realizovaný prednes záverečných rečí sporových strán a bolo odročené na účel vyhlásenia rozsudku. Napokon mestský súd rozsudkom z 27. novembra 2024 určil, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi priestorov nachádzajúcich sa na prízemí, v suteréne a druhom podzemnom podlaží domu na [REDAKOVANÉ] so súp. č. [REDAKOVANÉ], na pozemku parc. č. [REDAKOVANÉ] vo výmere [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktoré sú zapísané v katastri nehnuteľností

Okresného úradu Bratislava, katastrálny odbor, na [REDAKOVANÉ], vydanom pre okres Bratislava I, obec Bratislava – mestská časť Staré Mesto, katastrálne územie [REDAKOVANÉ], ako „nebytové priestory“, ktoré vo výroku rozsudku bližšie špecifikoval vrátane určenia spoluvlastníckych podielov jednotlivých žalobcov. Proti tomuto rozsudku žalovaní podali odvolanie a po vykonaní procesných úkonov s ním spojených bude spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia 1, 16 až 20 vo svojich ústavných sťažnostiach poukazujú na neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ku ktorej podľa nich prispelo opakované odročovanie pojednávania, pričom nový termín bol určovaný v neprimerane dlhých intervaloch. Namietali aj neefektívny a nesústreďený postup súdu prvej inštancie s tým, že okresný súd dospel k prvému meritórnemu rozhodnutiu po viac ako ôsmich rokoch od podania žaloby a samotné odvolacie konanie trvalo takmer tri roky. Okrem toho tvrdia, že konanie pred mestským (pôvodne okresným) súdom a krajským súdom tvorí jeden celok a dĺžku odvolacieho konania (vzhľadom na závery zrušujúceho uznesenia) možno podľa jej názoru pripísať na vrub mestskému súdu. V napadnutom konaní ide o majetkový spor patriaci do bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom môže vykazovať istú mieru skutkovej zložitosti z dôvodu opakovanej zmeny na strane žalobcov a žalovaných, avšak ani vyšší počet strán sporu nie je prvkom zložitosti veci. Podľa sťažovateľov 1, 16 až 20 oni svojím správaním k doterajšej dĺžke súdneho sporu neprispeli a existenciu zbytočných prieťahov je nutné pripísať výlučne na ťarchu konajúcich súdov. Tvrdia, že celková dĺžka napadnutého konania má za následok aj porušenie ich vlastníckeho práva a ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Nebytové priestory (ku ktorým je predmetom napadnutého konania podielové spoluvlastníctvo) dlhodobo chátrajú, nemožno ich využívať a zároveň ovplyvňujú hodnotu bytov v bytovom dome, v ktorom sťažovatelia žijú. Ak napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, je celková dĺžka napadnutého konania v trvaní viac ako 15, resp. 16 rokov bez meritórneho rozhodnutia ústavne nesúladná a neakceptovateľná.

10. Sťažovatelia 2 až 15 poukázali na právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 34C/148/01-413 z 11. apríla 2008, ktorým bola vyriešená podstatná prejudiciálna otázka platnosti kúpnej zmluvy a jej dodatku, na základe ktorej boli žalovaní zapísaní na list vlastníctva a ustálilo sa, že predmetná zmluva a jej dodatok sú absolútne neplatné právne úkony. Predmet napadnutého konania s prihliadnutím na vyriešenú prejudiciálnu otázku nie je zložitý na posúdenie a sťažovatelia 2 až 15 zastávajú názor, že postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní boli porušené označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru s dôrazom na skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní nebolo právoplatne rozhodnuté ani po takmer 16 rokoch od začatia konania. Aj sťažovatelia 2 až 15 namietali, že z dôvodu dlhotrvajúceho trvania napadnutého konania nemôžu užívať spoločné priestory nachádzajúce sa na prízemí a v suteréne bytového domu v lukratívnej lokalite Bratislavy, ktoré mohli dať do prenájmu za nezanedbateľný finančný obnos. Žalovaní taktiež dlhodobo zamedzovali akýmkoľvek opravám predmetných priestorov, čím sa ich aktuálny stav výrazne zhoršil, čo bude mať značný vplyv na finančné prostriedky, ktoré budú sťažovatelia 2 až 15 nútení vynaložiť na navrátenie do pôvodného stavu. Z dôvodu trvania súdneho konania majú obmedzené

možnosti a zložitú situáciu pri celkovej rekonštrukcii celého bytového domu, ktorý bol skolaudovaný v roku 1982 a nevyhnutne už potrebuje investíciu do jeho obnovy.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

11. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/917/2024 zo 16. decembra 2024 poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa stotožnil, a ponechal na rozhodnutí ústavného súdu, či namietanú neefektívnosť, nesústredenosť a nehospodárnosť vyhodnotí ako dôvodnú a či celkovou dĺžkou súdneho konania bez zohľadnenia dôvodov a príčin, ktoré vo svojom vyjadrení uviedla zákonná sudkyňa došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva vlastníť majetok.

12. Zákonná sudkyňa zopakovala (ako vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024 – body 36 až 46 nálezu č. k. I. ÚS 270/2024-88 z 22. októbra 2024) chronológiu napadnutého konania s tým, že dôvody nemožnosti vo veci rozhodnúť boli najmä neustále procesné zmeny na strane žalobcov aj žalovaných, na ktoré musela procesne reagovať a rešpektovať aj záväzný právny názor odvolacieho súdu (k tomu bod 5 odôvodnenia toho nálezu). Opätovne poukázala i na absolútne neprímeraný počet vecí vo svojom súdnom oddelení (718, pozn.), keď nemala priestor určovať termíny pojednávania v kratších časových intervaloch, pričom pojednávania boli odročované pre procesné návrhy žalobcov. Preto znovu dôrazne odmietla svoju nečinnosť a navrhla nariadiť vo veci ústne pojednávanie, od ktorého podľa nej možno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

13. Krajský súd k svojmu vyjadreniu sp. zn. 1SprV/432/2024 z 13. januára 2025 pripojil vyjadrenie predsedníčky senátu 2Co, ktoré je v podstate totožné s vyjadrením vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024 (body 48 až 54 nálezu č. k. I. ÚS 270/2024-88 z 22. októbra 2024) a z ktorého možno v podstatnom zopakovať, že predmetná vec bola doručená odvolaciemu súdu 13. apríla 2017, pričom vec bola pridelená senátu (vytvorenému s účinnosťou od 1. mája 2017) 12. mája 2017 a že odvolací súd uznesením z 31. júla 2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

IV.

Ústne pojednávanie

14. Ústavný súd v tejto veci napriek žiadosti zákonnej sudkyne upustil od ústneho pojednávania, keď na základe podaní účastníkov a zadovážených podkladov a nesporne preukázanej extrémnej dĺžky súdneho konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania v prerokúvanej veci nemožno očakávať jej ďalšie objasnenie (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Podstata námietok všetkých sťažovateľov spočíva v konštatovaní nečinnosti mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní od podania žaloby, ktorou dochádza k porušeniu

ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia 1, 16 až 20 okrem toho namietajú aj porušenie ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny.

16. V úvode vecného posúdenia námietok sťažovateľov v ich ústavných sťažnostiach ústavný súd poukazuje na to, že z obsahu spisového materiálu a vyjadrení mestského súdu zistil, že ich postavenie strany v spore (účastníctvo) vzniklo v rôznom časovom období a na základe rôznych právnych skutočností. Bolo potrebné sa vysporiadať s uvedenými okolnosťami pre formulovanie predbežného záveru o tom, aké časové obdobie môžu jednotliví sťažovatelia v napadnutom konaní namietat'.

17. Sťažovatelia v 1 až 6 a sťažovatelia 16 až 19 ako pôvodní žalobcovia v napadnutom konaní pôvodne okresného súdu, a môžu tak namietat' porušenie svojich práv od začiatku konania, t. j. od 4. septembra 2008. Sťažovatelia 7 až 14 sa stali sporovými stranami v roku 2014 (uznesenie okresného súdu č. k. 10C 151/2008-446 z 1. augusta 2014), sťažovateľ 20 bol pripustený do konania uznesením okresného súdu č. k. 10C 151/2008-564 z 15. februára 2016 a sťažovateľka 15 uznesením okresného súdu č. k. 10C/151/2008-1088a z 2. februára 2022. K právnemu nástupníctvu sťažovateľov ústavný súd poukazuje na body 63 až 65 odôvodnenia nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 270/2024-88 z 22. októbra 2024.

V.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

18. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidiet' zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

19. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

20. Ústavný súd vychádza tiež zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byt' zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

21. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv postupom mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd nepostupoval striktne podľa uvedených kritérií, a to vzhľadom na extrémnu dĺžku konania v trvaní 16 rokov s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Takéto extrémne dlhé konanie zo strany všeobecného súdu *prima facie* odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vo vzťahu k strane, ktorá je subjektom takéhoto konania.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou ESĽP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESĽP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

23. Rovnako ako vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024 možno uzavrieť, že celková extrémna dĺžka trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie výrazne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a že ničím neospravedliteľným neefektívnym a nesústreďeným postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k neprimeraným prietahom, čím bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Pri posudzovaní postupu mestského súdu a pôvodne okresného súdu ústavný súd nevyňal obdobie, keď konal krajský súd ako odvolací súd, teda efektívne posudzoval konanie mestského súdu (okresného súdu) a krajského súdu ako odvolacieho súdu ako jeden celok. Vo vzťahu k sťažovateľom 1, 16, 17, 18, 19 a 20 tak vyslovil aj porušenie namietaných práv krajským súdom (bod 3 výroku tohto nálezu). Možno súhlasiť s námietkou sťažovateľov, že aj krajský súd svojím postupom v napadnutom odvolacom konaní prispel k zbytočným prietahom a neprimeranej dĺžke konania, keď vo veci konal viac ako dva roky.

25. Vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 15 porušenie označených práv aj postupom krajského súdu v špecifikovanom odvolacom konaní nevyslovil, a to z dôvodu, že títo sťažovatelia v petite svojej ústavnej sťažnosti postup krajského súdu výslovne nenamietali a sťažovateľka 15 ani nebola jeho stranou, lebo do konania vstúpila až v roku 2022.

26. Ústavný súd rovnako ako v konaní sp. zn. I. ÚS 270/2024 nemohol celkom akceptovať obranu mestského súdu, resp. aj krajského súdu vysokým počtom pridelených vecí. Z početnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, ako ústavný súd posudzuje takéto okolnosti, preto bez ďalšieho odkazuje na túto judikatúru. Organizačné problémy súdnictva nemožno pričítať na ťarchu strán súdnych konaní. Obdobne odkaz na obmedzenia spojené s pandemiou ochorenia COVID-19 nemožno úplne akceptovať. Relevantné je, že v čase, keď tieto opatrenia začali (počnúc marcom 2020), napadnuté konanie už trvalo zjavne neprimeranú dobu (12 rokov). Tieto okolnosti ústavný súd čiastočne zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení a jeho výške z hľadiska primeranosti a spravodlivosti.

V.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

27. Sťažovatelia 1, 16, 17, 18, 19 a 20 namietajú v priamej príčinnej súvislosti s porušením práv na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote aj porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle tzv. *denegatio iustitiae* alebo odmietnutia spravodlivosti.

28. V kontexte uvedenej námietky ústavný súd opakovane pripomína, že v systematike ústavy aj dohovoru sú celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote [teda len jedného z aspektov „spravodlivého procesu“ (m. m. IV. ÚS 312/04, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020)].

29. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej uviedol, že prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva (základného práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy) nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu (najmä predmet konania, teda to, čo je pre sťažovateľa v stávke) by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020, IV. ÚS 627/2020).

30. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci, jej významu pre sťažovateľov 1, 16 až 20 a skutočnosti, že od podania žaloby uplynulo 16 rokov (u sťažovateľov 1, 16 až 19) a 9 rokov (u sťažovateľa 20), a z dôvodu, že napadnuté konanie prebieha na súde prvej inštancie a bude druhýkrát prebiehať aj na súde odvolacom, ústavný súd zastáva názor, že uvedený stav je nezlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dlhodobé trvajúce súdne konanie bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej totiž vo svojej podstate možno kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľom 1, 16 až 19, ale už aj sťažovateľovi 20 ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Rezumujúc všetky skutočnosti, ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo aj k porušeniu základného práva k sťažovateľom 1, 16, 17, 18, 19 a 20 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku tohto nálezu).

31. Vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu ako odvolacieho súdu však ústavný súd nepovažuje tieto podmienky porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie za naplnené. Celková dĺžka napadnutého odvolacieho konania nebola síce primeraná, avšak táto dĺžka odvolacieho konania nesvedčí o tom, že by sťažovateľom 1, 16 až 20 bolo odňaté právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie v napadnutom odvolacom konaní, ktoré navyše už v čase podania ústavnej sťažnosti bolo skončené a súdny spis sa už päť rokov nachádzal mimo dispozície krajského súdu. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľom 1, 16 až 20 nevyhovel (bod 11 výroku tohto nálezu).

V.3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie svojho majetku postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

32. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie svojho majetku postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd zhodne so svojím nálezom vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024 (body 81 až 88) opakuje, že predmetom ochrany podľa čl. 20 ods. 1 ústavy je len „existujúci majetok“, avšak z judikatúry ústavného súdu, ako aj ESLP pod tento pojem možno zahrnúť tiež majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, na základe ktorých môže sťažovateľ tvrdiť, že má prinajmenšom „legitímnu nádej“ na ich zhodnotenie (napr. III. ÚS 60/04, PL. ÚS 3/09 alebo rozsudok ESLP vo veci Pine Valley Developments Ltd. a iní proti Írsku z 29. 11. 1991).

33. V danej veci absentuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu, ktoré by určovalo, že sťažovatelia sú spoluvlastníkmi špecifikovanej časti nehnuteľnosti. V danom prípade sťažovatelia tvrdia, že nemôžu predmetnú nehnuteľnosť užívať, zrekonštruovať, prípadne prenajať. Teda v danej veci nejde o takú skutkovú situáciu, v ktorej by sťažovatelia dlhodobo a dobromyseľne užívali dotknutú nehnuteľnosť. Z týchto dôvodov v danej skutkovej a procesnej situácii nemožno uvažovať o existujúcom vlastníckom práve, prípadne o legitímnom očakávaní, ktoré by *ratione materiae* spadalo do rámca čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavný súd ústavným sťažnostiam sťažovateľov v tejto časti nevyhovel (bod 11 výroku tohto nálezu).

VI.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

34. Ústavný súd, súc viazaný dôvodmi a petitom ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), hoci napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, neformuloval mestskému súdu príkaz konať [§ 133 písm. a) zákona o ústavnom súde], keďže tento bol vyslovený výrokom nálezu vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024 (bod 5 výroku nálezu sp. zn. I. ÚS 270/2024) a nebolo potrebné ho opakovať. Preto v tejto časti ústavným sťažnostiam nevyhovel (bod 11 výroku tohto nálezu).

35. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

36. Prihliadajúc na petit ústavných sťažností vrátane ich „doplnení“, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ 1 si uplatnil finančné zadosťučinenie 35 000 eur od mestského súdu a 5 000 eur od krajského súdu, sťažovatelia 2 až 15 si uplatnili finančné zadosťučinenie každý po 25 000 eur od mestského súdu a sťažovatelia 16 až 20 žiadajú 46 500 eur od mestského súdu a 10 000 eur od krajského súdu, dôvodiac skutočnosťami uvedenými v ich ústavných sťažnostiach.

37. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

38. Ústavný súd v danej veci (rovnako ako vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024) prihliadol na nepochybne prítomný prvok skutkovej zložitosti, a to predovšetkým pluralitu subjektov na strane žalobcov a ich nedôslednosť pri podaní žaloby a odstraňovaní jej väd po zrušení rozsudku zo strany odvolacieho súdu. Okrem toho musel súd prvej inštancie opakovane rozhodovať o zmenách na strane žalobcov v dôsledku prevodov bytov (kúpne zmluvy, resp. darovacie zmluvy), rozhodovať o pristúpení ďalších žalobcov, resp. o pokračovaní v konaní s dedičmi po pôvodných žalobcoch. Relevantné je, že dochádzalo aj k opakovaným úpravám petitu. Napokon krajský súd ako odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu výlučne z dôvodov, že žaloba nespĺňala zákonom ustanovené náležitosti (neuvedenie potrebných údajov na účely zápisu do katastra nehnuteľností, otázky aktívnej vecnej legitímácie, nedostatky splnomocnení). Uvedenú okolnosť možno čiastočne pričítať okresnému súdu, ktorý mal procesne náležitým spôsobom reagovať sám na tieto nedostatky, a to aj s vyvedením príslušných procesnoprávných následkov v prípade neodstránenia uvedených náležitostí, ale aj samotným žalobcom ako stranám sporu, osobitne po nadobudnutí účinnosti nových procesných predpisov, keď v reakcii na právny názor odvolacieho súdu mali odstrániť vady žaloby a opakovane žiadali o predĺženie lehoty, a to vždy o 6 mesiacov. Na výzvu okresného súdu napokon žalobcovia reagovali až podaním doručeným 8. decembra 2021, t. j. po uplynutí vyše dvoch rokov, čo bolo potrebné zohľadniť na ťarchu sťažovateľov. V ostatnom období plynulosť napadnutého konania čiastočne ovplyvnili aj objektívne okolnosti, ktoré stáli mimo sféru súdu prvej inštancie (obdobie pandémie ľudského ochorenia COVID-19 a taktiež reorganizácia súdnictva).

39. Zohľadňujúc vymedzené okolnosti posudzovanej veci a prihliadajúc na časové úseky, za ktoré môžu jednotliví sťažovatelia namietat' zbytočné priet'ahy v napadnutom konaní, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia po 4 000 eur sťažovateľom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] od mestského súdu (bod 4 výroku tohto nálezu) a po 2 500 eur sťažovateľom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] od mestského súdu (bod 5 výroku tohto nálezu), sťažovateľom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] po 3 500 eur od mestského súdu a po 500 eur od krajského súdu (bod 6 výroku tohto nálezu), sťažovateľovi [REDACTED] 1 500 eur od mestského súdu (bod 7 výroku tohto nálezu) a po 500 eur od krajského súdu a sťažovateľke [REDACTED] 500 eur od mestského súdu (bod 8 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na vymedzené priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľom oproti nimi navrhovanej sume finančného zadost'učinenia vo zvyšnej časti ústavný súd ústavným sťažnostiam nevyhovel (bod 11 výrokovej časti tohto nálezu).

VII. Trovy konania

40. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a priznal sťažovateľovi 1 a sťažovateľom 16 až 20 rovnako ako aj sťažovateľom 2 až 15 náhradu trov konania vo výške dvakrát 856,75 eur (body 9 a 10 výroku tohto nálezu), keď zároveň dáva

do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023, I. ÚS 90/2024, I. ÚS 485/2024).

41. Právny zástupca sťažovateľov 1, 16 až 20 uplatnil náhradu trov konania za každého zo sťažovateľov v šiestich samostatných ústavných sťažnostiach osobitne 856,75 eur za dva úkony právnej služby u sťažovateľov 1 a 16 a tiež u týchto sťažovateľov náhradu za náklady na vytvorenie zaručenej konverzie v sume 11,50 eur a u sťažovateľov 17 až 20 uplatnil náhradu trov 949,17 eur. Vychádzajúc zo skutočnosti, že podania u sťažovateľov 1, 16 až 20 boli, čo sa týka obsahu, totožné (iba s rozdielnou výškou požadovaného finančného zadost'učinenia), zo spojenia všetkých podaní v danej veci pod jednu spisovú značku, ako aj z obdobných podaní právneho zástupcu vo veci sp. zn. I. ÚS 270/2024, kde zastupoval sťažovateľky 1 a 19 a bola mu priznaná náhrada trov konania 856,75 eur, ústavný súd zohľadnil, že sa uplatnenie práv sťažovateľov týkalo rovnakých napadnutých konaní a vychádzalo z rovnakého skutkového a právneho základu, pričom sťažovatelia sa vyslovenia porušenia ústavných práv nehospodárne nedomáhali už spolu so sťažovateľmi, o ktorých ústavných sťažnostiach bolo rozhodnuté predchádzajúcim nálezom, nebol už v tejto veci dôvod na to, aby vzhľadom na zastúpenie viacerých sťažovateľov bolo priznané zvýšenie základnej sadzby tarifnej hodnoty podľa § 13 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

42. Právny zástupca sťažovateľov 2 až 15 si uplatnil náhradu trov konania 856,75 eur, nezohľadňujúc, že zastupuje viacerých sťažovateľov, a preto bola náhrada trov konania priznaná v požadovanej výške.

43. Výška náhrady trov bola určená podľa vyhlášky za dvakrát dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokáti sťažovateľov sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty, predstavuje dvakrát 856,75 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu